

Kaupungin toimialojen ja seurakuntayhtymän ajankohtaiset asiat

Vanhusneuvoston asiantuntijaedustajat Vantaan kaupungin eri toimialoilta sekä Vantaan seurakuntayhtymästä esittelevät lyhyesti oman toimialansa/seurakuntayhtymän ajankohtaisia asioita, jotka saattaisivat kiinnostaa vanhusneuvostoa.

Käsittely:

Sosiaali- ja terveystoimi: vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen esitteli ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan hankintaa sekä erityisasumisen valvontaraportin vuodelta 2019.

Ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan hankinta

Kunnan on toteutettava ikääntyneiden palvelut niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Muun palveluntarpeen ennalta ehkäisemiseksi on kiinnitettävä huomiota erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin.

Ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan järjestäminen ei ole lakisääteistä, mutta kunnan on järjestettävä omaishoidon vapaat ja yksi järjestämisen tapa on kuntouttava päivätoiminta.

Kuntouttava päivätoiminta on arkea aktivoivaa toimintaa, joka tukee ja edistää kotona asuvan terveyttä, hyvinvointia, ylläpitää toimintakykyä ja omatoimisuutta lisäten turvallisuutta. Päivätoiminta tuo vaihtelua elämään ja rikastuttaa vanhuksen arkea, sekä tukee omaisten ja omaishoitajien jaksamista. Lisäksi kotona asumisen tukeminen ehkäisee ja siirtää kalliiseen tehostettuun palveluasumiseen tai laitoshoitoon joutumista, joten myös taloudellisesta näkökulmasta kuntouttavan päivätoiminnan järjestäminen on perusteltua.

Asiakkaat ovat kotona asuvia ja pääsääntöisesti yli 65-vuotiaita. Suurin osa heistä on muistisairaita. Osa asiakkaista voi olla nuorempia, tällöin heillä on diagnosoitu muistisairaus tai muu toimintakykyä alentava sairaus tai sosiaalisen tuen tarve kuten yksinäisyys. Asiakkaissa on myös omaishoidettavia, jotka tulevat päivätoimintaan omaishoitajan vapaapäivän ajaksi ja osastoilta kotiutuvia asiakkaita, jotka ovat palvelussa pääsääntöisesti lyhemmän ajan. Kuntouttava päivätoiminta on tavoitteellista toimintaa, jossa asiakkaalle tehdään yksilöllinen päiväaikaisen toiminnan suunnitelma.

Kilpailuttaminen

Vantaalla järjestetään omana toimintana kuntouttavaa päivätoimintaa vanhuksille, mutta kaupungin oma toiminta ei kata koko tarvetta. Marjatta-Säätiö ry tuottaa kaupungille vanhusten avointa päivätoimintaa. Avoimen päivätoiminnan sijaan Vantaan kaupunki kohdentaa hankintaa tavoitteelliseen kuntouttavaan päivätoimintaan, jota palvelutarpeeseen perustuen myönnetään asiakaskohtaisella päätöksellä. Ikääntyneiden kuntouttavaan päivätoimintaan on jonossa noin 100 asiakasta.

Vantaan kaupungilla on tiloja, jossa voidaan järjestää päivätoimintaa. Näin saadaan tilat hyötykäyttöön ja voidaan ostaa palvelua edullisemmin, kun palveluntuottajan ei tarvitse investoida omiin tiloihin.

Ostojen arvo on noin 205.000 euroa vuodessa, eli 820.000 euroa neljän vuoden ajalla. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016 mukaan hankintayksiköiden on kilpailutettava

hankintansa siten kuin hankintalaissa säädetään. Hankintalain kilpailuttamisvelvollisuus koskee sosiaali- ja terveystalouksia, joiden arvo on vähintään 400.000 euroa (hankintalaki 25 §).

Hallintosäännön 10 luvun 1 §:n mukaan lautakunta tehtäväalueellaan päättää palvelutuotannon avaamisesta kilpailutukselle.

Vanhus- ja vammaispalvelujen Erityisasumisen valvontaraportti vuodelta 2019

Vantaan Vanhus- ja vammaispalvelujen Erityisasumisen laadunvalvontaa vuonna 2019 on toteutettu vanhus- ja vammaisten palveluasumisen sekä tehostetun palveluasumisen yksiköihin niin kunnan omissa yksiköissä kuin ostopalveluissa. Palvelun laatuvaatimukset määrittävät ennen kaikkea palvelulle laadittu palvelukuvaus sekä muut kilpailutuksen yhteydessä määritellyt sopimusehdot. Palvelukuvaukset sekä näin ollen palvelun laadun vaateet ovat Vantaan vanhus- ja vammaispalveluissa yhtenevät sekä kunnan omassa toiminnassa että ostopalveluissa. Asumista voidaan järjestää myös perhehoitona ja myös tämä kuuluu erityisasumisen laadunvalvonnan piiriin.

Kunnalla on velvollisuus valvoa sekä yksityisten palveluntuottajien toimintaa (laki yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta) että kaupungin itse tuottamaa toimintaa. Yksityisen sosiaalipalvelun toteuttamisessa on lisäksi noudatettava sitä mitä asiakaslaissa ja muutoin sosiaalipalveluista on säädetty. Yksityisten sosiaalipalvelujen on perustuttava sopimukseen tai kunnan tekemään hallintopäätökseen sekä asiakaslain mukaisesti laadittuun palvelu-, hoito-, huolto- tai kuntoutussuunnitelmaan taikka muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa valvontavastuu on määriteltävä kunnan toimielimelle tai sen määräämälle viranhaltijalle (1 luku 3§). Vantaalla sosiaali- ja terveyslautakunta on delegoinut valvontavastuun Erityisasumisen palvelupäällikölle. Käytännössä laadunvalvontaa toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä.

Kunnan tehtävänä on valvoa, että asiakas saa hoito- ja palvelusuunnitelman ja tehtyjen palvelupäätösten mukaiset palvelut. Kunnalla on myös ensisijainen vastuu toiminnan lainmukaisuuden ja asianmukaisuuden seurannasta ja valvonnasta. Mahdollisiin epäkohtiin on puututtava viiveettä. Valvontavastuu koskee kaikkea kunnan järjestämisvastuulla olevaa toimintaa.

Käytännön valvontatyötä toteutetaan Vanhus- ja vammaispalvelujen asumispalveluissa useilla eri tavoilla: ennalta ilmoitetuin sekä ennalta ilmoittamattomin valvontakäyntein, tarkastuskäyntein, asiakas-, omais- ja työntekijähaastatteluin sekä asiakaspalautteen, muistutusten ja kanteluiden käsittelyjen avulla. Valvonnan toteutumisesta tuotetaan vuosittain valvontaraportti sosiaali- ja terveyslautakunnalle.

Laadunvalvonta toteutetaan vuosittain laadittavan laadunvalvontasuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2019 valvontaa ja valvontakäytänteitä tehostettiin ja kehitettiin määrätietoisesti. Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen laadunvalvonnan lisäksi aloitettiin myös palvelutalotoiminnan ja vammaisten asumispalvelujen systemaattinen ja suunnitelmallinen laadunvalvonta. Lisäksi selkeytettiin palautteiden käsittelyn ja vastineiden laatimisen prosessia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta (25.2.2019 § 9) edellytti ennalta ilmoittamattomien valvontakäyntien tekemisen jokaiseen oman toiminnan, ostopalveluna hankittuihin sekä muihin valvonnan piirissä oleviin tehostetun palveluasumisen yksiköihin vuoden loppuun mennessä ja niistä raportoidaan lautakunnalle kuukausittain. Kaikkiin Vantaan alueella sijaitseviin vanhus- ja vammaispalvelujen asumisyksiköihin (sekä ostopalveluyksiköt että kaupungin omat yksiköt) tehtiin vuoden 2019 aikana vähintään kaksi varsinaista valvontakäyntiä: ennalta ilmoittamaton valvontakäynti ja ennalta ilmoitettu valvontakäynti. Yhteensä

valvontakäyntejä tehtiin vuoden 2019 aikana 161 kertaa. Valvontakäyntien tuloksista on raportoitu maaliskuusta 2019 alkaen kuukausittain sosiaali- ja terveyslautakunnalle.

Vuoden 2019 kuluessa tehtyjen valvontakäyntien perusteella voidaan todeta, että Vantaan alueella vanhusten ja vammaisten erityisasuminen toteutuu pääosin hyvin laadukkaasti. Vuoden kuluessa havaittiin puutteita mm. luvan mukaisen henkilöstömitoituksen toteutumisessa, henkilöstön osaamisessa sekä turvallisen lääkehoidon toteutumisessa. Havaittuihin puutteisiin on tartuttu nopeasti ja tehty tarvittavia korjauksia sekä kehittämistoimenpiteitä. Kunnan omassa ja ostopalveluina tuotettavissa palveluissa ei olla havaittu eroavaisuuksia laatupoikkeamien välillä.

Valvontaraportti vuodelta 2019 on ollut tutustuttavana ja kommentoitavana sähköpostitse sekä vanhus- että vammaisneuvostoissa. Vanhus- ja vammaisneuvostot eivät ole kokoontuneet koronapandemia johdosta. Vanhusneuvoston puheenjohtaja on antanut lausunnon ja pitää raporttia hyvänä. Vammaisneuvosto on antanut lausunnon ja pitää raporttia hyvänä. Vammaisneuvoston kommentit liitteenä.

Lahnalampi-Lahtinen totesi, että viranomaisvalvonnan rinnalla omaisten ja läheisten tekemällä valvonnalla on myös suuri merkitys siinä, että epäkohdista saadaan tieto ja tilanne korjattua.

Vantaan seurakuntayhtymä: Mariela Salminen kertoi Vantaan kaupungin ja seurakunnan yhteisestä ruoka-apumallista todeten, että seurakunta on ollut etulinjassa vastaamassa hätään ja mm. päivystänyt ja vienyt ruokakasseja kotiin tarvitseville.

Kasvatuksen ja opetuksen toimialan uusi edustaja Nicole Mattsson esittäytyi ja esitteli kasvatuksen ja oppimisen toimialaa tarjoten yhteistyötä svenskspråkig servicen kanssa ja toivoen, että myös ruotsinkieliset järjestöt otetaan huomioon.

Vanhusneuvosto 10.6.2020 § 10

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.